

Nr 74.

Av herr **Ohlin m. fl.**, om utredning rörande inrättande av ett hälsovårdsdepartement.

Den samhälleliga verksamhet, som under senare årtionden visat den största expansionen, torde vara socialpolitiken. Socialförsäkringens utbyggande och den mångfald av andra sociala åtgärder, som numera förekomma, göra socialpolitiken till en av den moderna statens viktigaste funktioner. Naturligtvis ha även andra sidor av den samhälleliga verksamheten starkt tillvuxit under efterkrigstiden. Det kan ifrågasättas om ej hälso- och sjukvården är den verksamhetsgren, som näst efter socialpolitiken visat den starkaste utvecklingen. Såväl socialpolitiken som hälso- och sjukvården lyda i vårt land till allra största delen under socialdepartementet. Det är föga underligt därför att detta departement under senare år blivit allt mera arbetstyngt.

Enligt vår mening har man anledning förmoda, att såväl samhällets socialpolitiska verksamhet som även hälso- och sjukvården i framtiden komma att ytterligare utvecklas. Därmed kommer den arbetsbörda, som åvilar den centrala administrationen därav, att ytterligare växa. Under sådana omständigheter framstår det som ytterst tvivelaktigt, om bibehållandet av båda dessa stora uppgifter och åtskilliga andra under ett och samma departement kan anses vara en rationell ordning. Det torde finnas anledning överväga en utbrytning av viss del av dessa arbetsuppgifter från socialdepartementet och deras förläggande till ett särskilt departement. Naturligt erbjuder sig då tanken, att hälso- och sjukvårdsärenden förläggas till ett nyskapat hälsovårdsdepartement. Genom beteckningen hälsovårdsdepartement vilja vi särskilt framhäva det önskvärda i att den tendens uppmuntras även i fortsättningen som medfört att just hälsovården i jämförelse med sjukvården ägnas allt större uppmärksamhet från samhällets sida. Detta innebär självklart ingen underskattning av sjukvårdens betydelse utan utgör endast uttryck för uppfattningen, att sjukvårdens utbyggnad i vårt land hunnit relativt längre än organisationen av den hälsovårdande verksamheten. Det är egentligen först under senare år som det blivit fullt klart, att ett målmedvetet arbete måste inriktas på en förbättring av folkhälsan icke endast genom att bota eller försöka direkt förebygga vissa sjukdomar utan med mera direkta medel. Ett storartat arbete har i vårt land utförts till förbättring av den allmänna hygien. Men mycket återstår ännu att göra därvidlag och ansträngningarna att förbättra särskilt de fattigare folkgruppernas närings- och bostadsstandard har först på allra senaste tiden påbörjats med energi.

Medvetandet om dessa stora uppgifter har i utlandet på många håll lett till skapandet av särskilda organisationer. England har ett särskilt hälsovårdsministerium, som enligt kompetenta iakttagares uppfattning gjort stora insatser för att höja folkhälsan. Den betydande nedgången i spädbarnsdöd-

ligheten i England varigenom detta land inhämtat vårt tidigare försprång är ett av de många vittnesbörderna därom. I Tyskland och Italien har man bland annat skapat de bekanta organisationerna »Kraft durch Freude» och »Dopo Lavoro», vilka icke alls syssla med direkt eller förebyggande sjukvård utan ägna sig åt att förbättra hälsotillståndet inom den icke sjuka befolkningen. Ett glädjande initiativ i samma riktning är förslaget i årets statsverksproposition att upprätta ett statens institut för folkhälsan.

Vi förmena att just den egentliga hälsovården i framtiden bör bliva och kommer att bliva en starkt växande arbetsuppgift, vilken kommer att ställa de allra största krav på initiativ och ledning från den centrala administrationen. Att i regeringen finnes en särskild ledamot, som kan ägna sig åt hälso- och sjukvårdsproblemen, förefaller motiverat. Vi tillåta oss därför föreslå en utredning rörande en lämplig utbrytning av hälso- och sjukvårdsspörsmålen företrädesvis från socialdepartementet men i viss utsträckning även från andra departement. Genomföres en sådan organisation skulle chefen för socialdepartementet vinna ökad tid för de växande socialpolitiska uppgifterna och den blivande chefen för hälsovårdsdepartementet skulle kunna ägna sina krafter odelade åt sitt mycket viktiga arbetsområde, där nya insatser torde vara av särskild betydelse.

Vi äro medvetna om att vid fördelningen av spörsmålen mellan socialdepartementet och ett eventuellt hälsovårdsdepartement gränsfall uppkomma, där det är tveksamt vilken anordning som skall anses mest lämplig. Sådana svårigheter som ej kunna undgås vid gränsdragning mellan olika departement utgöra emellertid intet tillräckligt skäl mot en organisation, vilken i det stora hela måste betraktas som en rationell arbetsfördelning.

Under hänvisning till det ovan anförda få vi härmed vördsamt föreslå,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning rörande inrättande av ett hälsovårdsdepartement samt om de förslag vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 22 januari 1938.

Bertil Ohlin.

Sam Larsson.

J. Bergman.